

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р Светлана Георгиева Димитрова-Гюзелева, НБУ, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... , научна специалност 05.07.03 Методика на обучението по чужд език (английски), член на научното жури (Заповед на Ректора на НБУ № 3-РК-420/10.08.2016) за защита на докторска дисертация на тема „Театрални техники за развиване на интерактивни говорни умения в обучението по английски език като чужд” за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 1. Педагогика, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... , научна специалност Методика на обучението по чужд език (английски), с кандидат **Николай Марков Николов**

В своя дисертационен труд *“Театрални техники за развиване на интерактивни говорни умения в обучението по английски език като чужд”* Николай Марков Николов представя резултатите от един свой оригинален, многопластов и доказано успешен образователен проект, вече придобил международното признание на професионалната колегия: неговата публикация върху разработения от него метод *T.I.M.E. (Teenodrama Interactive Method in English* или Интерактивен метод на Тийнодрамата в продаването на английски език като чужд) е отличена с номинация за ELTop на Британски съвет през 2015 г. за приноси в практиката на чуждоезиковото обучение (от общо 5 подобни номинации в категорията *иновации и млади таланти* за целия свят). Темата за развиване на ефективни умения за устно общуване на чуждия език у младите хора чрез прилагането на иновативни методи, които да мотивират юношите в усвояването на езика-цел и да доведат до повишаване на качеството на учебните резултати, е особено актуална и за нашата страна и отговаря на реалните потребности и очертаните приоритети в образователната ни система.

Самата дисертация има подчертано интердисциплинарен и практико-приложен характер - тя е породена от преподавателската практика и е предназначена да я подобри като доведе обучаваните до по-добри резултати в езикоусвояването чрез внедряването на новаторски идеи и техники, почерпени от няколко научни и научно-изследователски области (методика на чуждоезиковото обучение и езикоусвояването, театрална педагогика и възрастова психология). От синтеза на научните теории, надграждането на добрите практики в чуждоезиковото усвояване (съвременните хуманистични подходи и интерактивни форми на езиково обучение) и осмисления натрупан личен преподавателски опит на докторанта е конструиран нов методически модел - "Тийнодрама" - "за развиване на интерактивните говорни умения на юношите, изучаващи английски език като чужд, чрез преподаване на езика-цел на професионални театрални техники, базирани на системата на Станиславски и включване на обучаваните в сценична дейност на езика-цел" (стр. 8). Тук е мястото да отбележим и една от съществените отличителни черти на

предлагания от Николай Николов драма-базиран подход към развиване на чуждоезиковата компетентност на обучаваните: за разлика от традиционните драматизации на / по различни драматургични текстове на езика-цел, при които обучаваните просто наизустяват и механично възпроизвеждат своите сценични роли, както и от "по-раздвижените" кратки скечове или ролеви игри по време на учебните занятия, при които те влизат в дадени стереотипни роли и просто следват определен модел на речево поведение, обвързано с конкретна комуникативна ситуация, при Тийнодрамата фокусът е изместен от крайния продукт - самата сценична изява (без да се омаловажава нейното значение, особено като мощен стимулиращ фактор, захранващ мотивацията на обучаваните и даващ им увереност в собствените езикови възможности), върху процеса - т.е. върху подготовката за финалната постановка, така щото обучаваните да преодолеят езиковата и психологическата бариера при генерирането на чуждоезиковата реч, да осмислят и почувстват своята роля и да постигнат такава свобода на общуване и синхрон между вербалната изява и невербалното поведение, такава способност за сценична импровизация и правдоподобност, каквато е типична за общуването в реални житейски ситуации (както на родния, така и на чуждия език). За постигането на тази цел Николай Николов разработва набор от практически учебни дейности на езика-цел (английски), базирани на употребата на професионални театрални техники по Системата на Станиславски, в методическата трактовка на Стела Адлер. Както докторантът правилно отбелязва, този пъстър набор от подготвителни дейности може да бъде адаптиран от преподавателите според конкретните условия на учебния контекст, в който ще се прилага методът на Тийнодрамата. Наред с набора от практически комуникативни упражнения, в парадигмата на методическия модел *T.I.M.E.*, Николай Николов включва и дейности за развиване на метакогнитивните стратегии на обучаваните, уменията им за рефлексия и критичен анализ на чуждоезиковото и артистичното им представяне чрез прилагане на детайлизирана система за (само-)оценка на собственото им поведение и това на връстниците, подготвящи се за участие в сценичното представление. Този компонент от подхода допълнително допринася за подобряването на говорните умения на обучаваните и гарантира тяхната ангажираност в процеса на обучение.

Експерименталното апробиране на този методически модел в контекста на обучението по английски език на юноши от нива B1, B2 и C1 според Общата европейска езикова рамка е и основната задача на емпиричното изследване, проведено от докторанта в процеса на неговата собствена преподавателска практика (*action research case study*). С цел повишаване валидността на получените данни за ефективността на Тийнодрамата за развиването на говорните умения на целевата група обучавани са проведени няколко вида измервания и данните са обработени статистически, за установяване на тяхната значимост. На първо място, изследваните субекти са разделени на две доказано съизмерими по качества (вкл. и изходно ниво на владеене на езика-цел като цяло и в частност на уменията са устно общуване) групи - експериментална (ЕГ)

и контролна (КГ). След формиращия експеримент (при който се прилага на практика методът на Тийнодрамата), по време на заключителния констатиращ експеримент е отчетен и съпоставен както прогресът в развиването на интерактивните говорни умения на субектите от двете групи обучавани на финала, така е и очертано развитието на чуждоезиковите компетенции на преките участници в обучението (юношите от ЕГ) на база разлики в собствените им резултати от входящия и изходящия стандартизиран тест и комуникативни симулации / ролеви игри, както и чрез тематичен анализ на допълнително събраните качествени данни (посредством полеви записки на изследователя, анкети и свободни разговори-дискусии с обучаваните, техните родители и преподаватели) за качеството на тяхната подготовка и езиково и сценично представяне. Третата линия на триангулация на данните засяга съпоставката в прогреса на участниците от ЕГ вследствие на прилагане на обучение, базирано на стандартната драма в чуждоезиковата класна стая /първа фаза от формиращия експеримент/ и след обучение, базирано на прилагане на професионални театрални техники на езика-цел (Т.І.М.Е. обучението във Втората фаза на формиращия експеримент). Резултатите от всички етапи на изследването недвусмислено и статистически значимо потвърждават ефективността на метода на Тийнодрамата за развиването на чуждоезиковите говорни умения на целевата група обучавани. Нещо повече, успоредно с усъвършенстването на комуникативната им компетентност, младите хора стават по-мотивирани да участват активно в процеса на чуждоезиково усвояване и допълнително развиват и други свои металингвистични и паралингвистични умения, като уменията за адекватна оценка и самооценка на своето езиково поведение и социалните умения за общуване и работа в екип.

Така методическият модел на Тийнодрамата, теоретично обоснован и експериментално апробиран, със статистически доказан ефект и приложимост, е и основният приносен момент на дисертационния труд на докторанта. Той обогатява практиката на чуждоезиковото обучение и дава в ръцете на учителите един мощен инструмент, посредством който да мотивират младите хора в процеса на езикоусвояване и да повишат техните учебни резултати. Тук отварям скоба, за да изтъкна, че една от публикациите на докторанта по темата на дисертацията - *“T.I.M.E. for teenagers”* (Practical Guide, CD and DVD pack, Teacher’s Evaluation Book, Instructions Cards Pack), е именно практическо пособие, което дава практически насоки на учителите по английски език, които работят с обучавани в юношеска възраст, как да внедрят методическия модел на Тийнодрамата в учебния процес. Това е и публикацията на Николай Николов, отличена с номинация за ELTop за приноси в практиката на чуждоезиковото обучение. С други думи, освен теоретичния методически модел, подробно описан, безупречно обоснован и експериментално проверен, Николай Николов предлага на професионалната гилдия и готов практико-приложен ресурс, който да улесни прилагането на метода в практиката.

В заключение ще отбележа, че предлаганият за разглеждане дисертационен труд на Николай Николов е завършен, интердисциплинарен,

самостоятелно изготвен и добре структуриран научен труд, подплатен с впечатляващо експериментално изследване, третиращ интересен и актуален проблем от методиката на чуждоезиковото обучение, с голяма значимост в контекста на съвременното чуждоезиково обучение и подчертан принос за практиката. В труда си докторантът показва научно-изследователски умения и постижения, далеч надхвърлящи необходимото както в качествен, така и в количествен план, за получаването на образователната и научна степен “доктор”.

Авторефератът коректно отразява основното съдържание на дисертационния труд.

Всичко това ми дава достатъчно основание и увереност да препоръчам на уважаемото научно жури да даде положителна оценка на дисертацията "*Театрални техники за развиване на интерактивни говорни умения в обучението по английски език като чужд*" (в едно с публикациите на докторанта по темата) и да присъди на **Николай Марков Николов** образователната и научна степен „**доктор**” в област на висшето образование 1. *Педагогика*, професионално направление 1.3. *Педагогика на обучението по ...* , научна специалност *Методика на обучението по чужд език (английски)*.

26.08.2016 г.

Подпис:

/доц. д-р Св. Димитрова-Гюзелева/